

MELKVEE TOTAALMANAGEMENT

“Maïs is net krachtvoer” 4 • *ProtiBoost: 0.1% meer eiwit* 4 • *Ca-Binder* 6

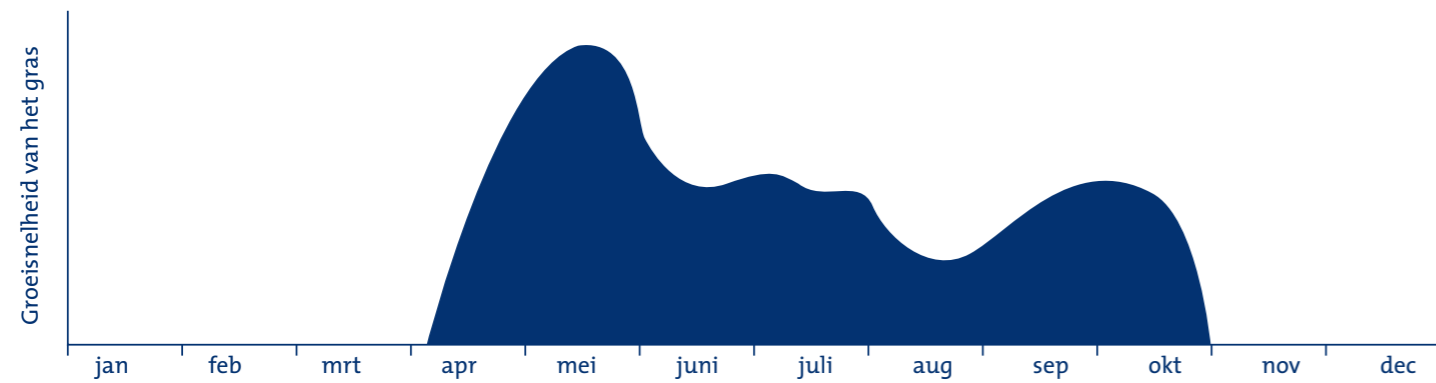

GRASGROEN JAARROND: EEN VRUCHTBARE BODEM VOOR DE HOOGSTE VOERWINST

60 tot 70 procent van de totale voerkosten op een melkveebedrijf zijn ruwvoerkosten. Niet vreemd dus dat het opbrengend vermogen van de eigen grond en de kwaliteit van het geoogste ruwvoer van cruciaal belang zijn voor het bedrijfsrendement. Piet Riemersma Agrospecialist Hendrix UTD: “De bodem is de belangrijkste productiefactor op het melkveebedrijf, voldoende aandacht hiervoor zorgt voor het hoogste rendement .”

De bodem moet in topconditie zijn. En zeker met de steeds strengere bemestingsnormen is het van belang dat je efficiënt bemest. Dit doe je door de bemesting aan te passen aan de behoefte van het gras in de verschillende periode van het seizoen. Riemersma: “De groeicurve van het gras verschilt gedurende het jaar, eigenlijk is het dus niet meer dan logisch dat het gras op bepaalde momenten verschillende behoeftes heeft.”

Figuur 1: groeisnelheid gras gedurende het jaar

Rundveedrijfmest op bedrijfsniveau is door het jaar heen gelijk, aanvullingen moeten dus vanuit kunstmest komen. Omdat de samenstelling van rundveedrijfmest enorm verschilt (zie tabel 1), is het aan te raden om drijfmest te laten onderzoeken. Als je weet wat er in je mest zit, kun je de best passende elementen uit kunstmest gebruiken.

EXTRA BEHOEFTE

Om de passende elementen bij de behoefte van de bodem te kunnen geven, ontwikkelde Hendrix UTD de GrasGroen jaarrond aanpak. Deze aanpak biedt verschillende, speciaal samengestelde producten voor elk seizoen.

Riemersma: “In het voorjaar heeft de grond extra behoefte aan ammoniakale stikstof en zwavel. De ammoniakale stikstof werkt snel spoelt niet uit en zorgt bovendien voor een zwakzuur milieu. En dat is precies wat de grond in het voorjaar nodig heeft, het moet dan immers nog alle mineralen en sporenelementen opnemen. Extra zwavel zorgt in het voorjaar voor een hoge opbrengst. In de zomer daarentegen vraagt de bodem om meer kali en sporenelementen, terwijl in het najaar calcium weer van belang is. Met de ontwikkelde producten voldoen we aan die behoefte, waardoor de bodem gezond en vruchtbaar blijft.”

	Gemiddelde	Gem. range	
		Min	Max
DS	85	68	101
N	4,0	3,4	4,6
P205	1,6	1,2	2,0
K20	5,5	4,5	6,5
Mg	1,3	1,0	1,6
Na	0,79	0,4	1,6

De samenstelling van drijfmest verschilt veel.

Bron: Blgg 2009/2010

BEPERKTE PH-SCHOMMELINGEN

Een groot voordeel van de GrasGroen jaarrond aanpak is ook dat de pH-schommelingen beperkt blijven. Te grote pH-schommelingen (of een te lage pH) zorgen voor opbrengstverliezen tot wel 25 % en een slechtere botanische samenstelling van de grasmat. Riemersma: “Bovendien beïnvloeden pH-schommelingen de opname van overige macro- en micro-elementen en heeft pH een grote invloed op de bodemstructuur”. Veel beter is het om ieder najaar de pH van de bodem op niveau te brengen. GrasGroen Kalk en GrasGroen Vitaal (aangeraden in het najaar) hebben namelijk een hoge Neutraliserende Waarde (NW). Dit zorgt er voor dat de pH van de bodem veel minder schommelt, en jaarrond op niveau blijft.

240 EURO EXTRA OPBRENGST

Riemersma: “De GrasGroen Jaarrond aanpak werkt eenvoudig, met slechts één werkgang heb je al je aanvullende kunstmest gestrooid. En ook financieel is het aantrekkelijk, de producten liggen

wat hoger in prijs, maar een berekening leert dat je ruim 240 euro extra opbrengst per ha realiseert met deze aanpak. En, ook niet onbelangrijk, door behoud van je botanische samenstelling hoef je minder vaak je grasland te vernieuwen.”

HET VOORDEEL VAN GRASGROEN JAARROND:

- Gezonde en vruchtbare bodem en gezond gewas
- Veel, smakelijk, gezond en kwalitatief goed ruwvoer tegen een acceptabele kostprijs
- Optimaal aansluiten bij de behoefte van gras
- Behoud grasland (minder kosten graslandvernieuwing)
- Minimale mineralenverliezen
- Minimale inzet arbeid
- Minimale bodembelasting
- Maximale benutting eigen drijfmest

DE GRASGROEN JAARROND PRODUCTEN:

	N	% NO ₃	% NH ₄	SO ₃	MgO	Na ₂ O	NW *	SE (PPM)
VOORJAARSMESTSTOFFEN								
Grasgroen Basis	25	40	60	14	3	-	-20	-
Grasgroen Prima	22	40	60	14	2	6	-20	-
ZOMERMESTSTOFFEN								
Grasgroen Smaak	20	50	50	1	5	6	0	-
Grasgroen Zomer	20	50	50	-	7	-	7	-
NAJAARSMESTSTOFFEN								
Grasgroen Kalk	10	49	51	1	8	6	21	-
Grasgroen Vitaal	5	48	52	2	10	4	29	15

	N	SO ₃	MgO	Na ₂ O	NW *	SE (PPM)	K ₂ O	Cu	Co	Cl
SPECIALITEITEN										
Grasgroen Selenium	21	10	2	8	-18	14	-	-	-	-
Grasgroen Gezond	20	4	4	8	-14	13	-	0,09	0,009	-
Grasgroen Kali	10	5	2	7	-8	-	16	-	-	-
Grasgroen Transitie	22	9	3	2	-27	-	-	-	-	16
Novurea	46	-	-	-	-37	-	-	-	-	-
Novurea + S	38,5	18	-	-	-43	-	-	-	-	-

* NW= Neutraliserende Waarde

“MAÏS GEDRAAGT ZICH STEEDS MEER ALS KRACHTVOER”

Door de wisselende weers- en groeiomstandigheden, verschilt de maïskwaliteit dit jaar behoorlijk. Veel maïskuilen zijn erg snel en daardoor is er risico op pensverzuring. Met de Herkauw- en Verzuringindex stuurt Hendrix UTD op een goede gezondheid van de pens en kan pensverzuring en de gevolgen daarvan voorkomen worden.

“Maïs is de afgelopen jaren steeds meer op krachtvoer gaan lijken,” aldus Robert Meijer, innovatiemanager bij Hendrix UTD, “de verteerbaarheid en het aandeel zetmeel in de maïs nemen toe, waardoor de afbraaksnelheid steeds hoger wordt. Hierdoor lijkt het niet alleen op krachtvoer, maar gedraagt het zich ook steeds meer als krachtvoer in de koe. De hoge afbraaksnelheid verhoogt het risico op pensverzuring. En zeker als het nattere kuilen zijn, met een lager ds%, neemt dat risico alleen maar toe. Daar komt nog eens bij dat de afbraaksnelheid van het zetmeel toeneemt

naarmate de maïs langer in de kuil zit waardoor pensverzuring op de loer ligt. Het is daarom belangrijk continu goed naar het rantsoen te kijken en pro-actief bij te sturen.”

Uit onderzoek blijkt dat gemiddeld bijna 15% van alle koeien in meer of mindere mate last heeft van (subklinische) pensverzuring. Het heeft dunne, slechtverteerde mest tot gevolg en zorgt daarnaast voor schommelingen in de voeropname en de melkproductie en ook de gezondheid van de koeien komt onder druk te staan. Indien

sprake is van (subklinische) pensverzuring zal ook de rantsoenefficiëntie (kg melk/kg ds) onder druk komen te staan. Hendrix UTD stuurt met de unieke kengetallen Verzuringindex en Herkauwindex op een goede pensgezondheid. Meijer: “De pensgezondheid wordt in sterke mate bepaald door de pens-pH. Voor een goede pens-pH is het belangrijk dat er een juist evenwicht is tussen de zuurbelasting (uitgedrukt door de Verzuringindex) en buffercapaciteit (uitgedrukt door de Herkauwindex). De Verzuringindex wordt bepaald door de hoeveelheid conserveringszuren in de maïs en de vluchtige vetzuren die in de pens ontstaan bij de afbraak van de maïs. De Herkauwindex bepaalt de herkauwactiviteit en daarmee in sterke mate de buffercapaciteit.”

NEWTON

Met Newton kan de Verzuringindex van maïs nauwkeuriger worden bepaald, waardoor de Hendrix UTD adviseur goed kan sturen op een juiste balans tussen Verzuringindex en Herkauwindex. “Doordat we direct aan het ruwvoer de afbraaksnelheid meten en rekening houden met de inkuiluur van de snijmaïs, bepalen we de Verzuringindex nauwkeuriger. Zo kunnen de adviseurs van Hendrix UTD vooraf constateren wanneer de kans op pensverzuring toeneemt. Door aanpassingen in het rantsoen neemt de veiligheid toe en daalt het risico op pensverzuring aanzienlijk.” Meijer raadt aan om de verzuringindex van maïskuilen in het voor- en najaar opnieuw te berekenen, dit kan prima met het Newton rantsoenoptimalisatieprogramma.

MER-BEOORDELINGSPLICHT OOK VAN TOEPASSING OP RUNDVEEBEDRIJVEN

In een Aanmeldnotitie MER worden de milieugevolgen van een initiatief onderzocht. Sinds 1 april 2011 geldt de MER-beoordelingsplicht niet alleen voor varkens en pluimvee, maar ook voor onder andere melkvee, vleesvee, geiten en schapen. Voor melkvee geldt dat de drempelwaarde van de mer-beoordelingsplicht ligt bij 200 stuks melkvee of 340 stuks jongvee of 340 stuks melkvee incl. jongvee. Kijk op www.melkvee.hendrixutd.nl/mer voor meer informatie. Heeft u nog vragen? De specialisten van Team Huisvesting & Vergunningen kunnen u helpen.

Lees meer op www.melkvee.hendrixutd.nl/mer

U WILT UW MELKPRIJS VERHOGEN? HET KAN MET PROTIBOOST!

Melkveehouders die hun rantsoenaanpak richten op de verhoging van eiwit- en vetpercentage, hebben aan ProtiBoost een goede ondersteuning. In combinatie met het Newton rantsoenadvies is met dit unieke product een verhoging van het eiwitpercentage met minimaal 0,1% mogelijk. ProtiBoost stimuleert het eiwitpercentage door een efficiëntere omzetting van voereiwit naar melkeiwit. Dat resulteert in de verhoging van het melkeiwitpercentage (en vetpercentage) met 0,1% bij gelijkblijvend tot een lichte daling van de melkproductie.

“HET EIWITGEHALTE STEEG VAN 3.8% NAAR 4.1%”

Maatschap Nijmeijer uit het Overijsselse Weerselo voert de eiwitverhoger sinds een half jaar. Toen zijn bedrijfsadviseur Dolf Veldhuis hem over het product vertelde was hij direct enthousiast: “Het eiwitgehalte is bij ons altijd belangrijk geweest, het wordt immers het meest betaald. We hebben daar ook altijd op gefokt.” Nijmeijer voert 1,5 kg ProtiBoost per koe per dag in het gemengde rantsoen. Hij voert het in een Blendix (maatwerkvoer), zo krijgen zijn koeien altijd dezelfde hoeveelheid. “Het eiwitgehalte lag bij ons in de wintermaanden altijd rond de 3.8% en 3.9% en sinds we ProtiBoost voeren is dit gestegen naar 4.10%! Het aantal liters melk is ongeveer gelijk gebleven op 26,5 liter per koe per dag en het vet% ligt rond de 5.2%. Het lactosegehalte is iets gedaald, maar gezondheid van de koeien is goed. Het celgetal is zelfs gedaald van 180 naar 100.” Om het effect van de ProtiBoost te testen heeft Nijmeijer het product twee weken niet gevoerd: “je zag het eiwitgehalte direct terugzakken naar het oude niveau en zodra we het weer gingen voeren ook direct weer stijgen, dus het heeft wel effect, ja.”

“HET LEVERT MIJ GROFWEG 30 EURO PER DAG OP”

“Ik ben gek op hoog eiwit in de melk,” vertelt Cees Pieter van Burgsteden. De veehouder runt een bedrijf met 125 koeien en een gemiddelde melkproductie van 26 liter per koe per dag. “Het eiwit lag rond de 3.50 – 3.55, samen met mijn adviseur werk ik er aan om het eiwit steeds hoger te krijgen, het is een van de speerpunten op mijn bedrijf.” Vanaf half november voert Van Burgsteden daarom 1,5 kilo Blendix per koe per dag bij. Deze Blendix bevat eenderde soja en tweederde ProtiBoost. “Je kunt precies zien wanneer ik het ben gaan voeren; je zag direct resultaat, zowel het eiwit- als het vetgehalte steeg met 0.15 tot 0.20. Gemiddeld ligt het eiwitpercentage nu rond de 3.75 en de liters zijn gelijk gebleven. Ik meng de ProtiBoost door het rantsoen en de koeien vreten het goed. Ik merk geen verschil aan mijn koeien, ze zijn gezond, hebben dezelfde conditie en glanzen met als voorheen.” Financieel merkt Van Burgsteden wél een verschil: “Het levert mij grofweg 30 euro per dag op. De extra kosten zijn 30 euro per dag, maar het levert me aan extra vet en eiwit al gauw 60 euro per dag op. Als je ProtiBoost gemengd kunt voeren raad ik het iedereen aan. Waarom niet eigenlijk?”

CA-BINDER: MINDER (SLEPENDE) MELKZIEKTE

‘RONDOM AFKALVEN BLIJVEN DE KOEIEN ACTIEVER EN VRETEN ZE BETER’

Maatschap De Vries - Terpstra in Brittil voert sinds oktober 2011 TransitieBiks Ca-binder aan de droge koeien. “De afkalkoeien zijn actiever en blijven nu goed door vreten. Melkziekte en slepende melkziekte komen minder vaak voor en de koeien geven meer melk”, zegt Wiert de Vries.

Melkveehouder Wiert de Vries houdt in maatschap met zijn ouders Jan en Tjitske circa 100 koeien en 60 stuks jongvee op 53 hectare grond. Vorig najaar startte de maatschap met het voeren van TransitieBiks Ca-binder. Dit product bindt calcium, waardoor koeien al voor afkalven efficiënter met calcium om gaan. Daardoor is de kans op een tekort aan calcium in het bloed van koeien rond afkalven veel minder groot. Dat verlaagt het risico op melkziekte, slepende melkziekte en andere stofwisselingsstoornissen aanzienlijk. “Uit de mpr-uitslagen bleek dat een aantal koeien en met name de vaarzen, last hadden van slepende melkziekte. Deze dieren zijn niet zichtbaar ziek, maar het kost wel veel melk”, vertelt Wiert de Vries, die samen met zijn ouders zocht naar mogelijkheden om zijn koeien gezond te houden. De jonge veehouder zag een advertentie van Hendrix UTD in Veeteelt over het nieuwe product TransitieBiks Ca-binder. “Het leek ons een goed product, dat zorgt voor een preventieve aanpak van melkziekte en van slepende melkziekte als gevolg daarvan.” In overleg met hun bedrijfsadviseur Roelof Hooghiemster zijn de Groningse melkveehouders vanaf oktober vorig jaar de droge koeien met dit product gaan voeren.

“De koeien nemen het voer goed op”

Drie weken voor afkalven wordt per koe dagelijks circa drie kilo TransitieBiks Ca-binder verstrekt via een krachtvoerautomaat. Deze is speciaal geïnstalleerd voor de droge koeien. Daarnaast wordt droogstandsmix (is dit Utomnie Droogstand?) ofwel een mix van mineralen, spoorelementen en vitaminen in meelvorm in een aparte bak bijgevoerd.

‘KOEIEN ZIJN ACTIEVER’

De ervaringen van de familie De Vries - Terpstra met het voeren van de Ca-binder zijn goed. “We zagen meteen dat onze koeien het nieuwe voer goed opnemen, blijkbaar is het smakelijk. Rondom afkalven blijven de koeien actiever en ze vreten beter. Er zijn minder afkalfproblemen. Zeker bij de vaarzen, waarbij het geboorteprocés voorheen nog wel eens erg lang duurde.”

Na het afkalven ziet De Vries de koeien vlotter in de benen komen en beter opstarten. De melkproductie van de verse koeien is gestegen met circa 2 kg per koe per dag, de gehalten bleven gelijk. Tot 60 dagen in lactatie produceren de koeien gemiddeld 35 liter per dag. “Sinds het voeren van de Ca-binder hebben we nog maar één oudere koe met melkziekte gehad. Het aantal attenties van ketose ofwel subklinische slepende melkziekte is ook gedaald, op de laatste mpr-uitslag stond slechts één attentie.”

Alle melkgevende koeien krijgen hetzelfde basisrantsoen, dat grotendeels bestaat uit graskuil met daarnaast aardappelvezels. Om de koeien goed te laten opstarten, voert familie De Vries hun

verse koeien vanaf vorige zomer, de eerste 50 tot 60 dagen in lactatie Fresh Cow Biks. Daarna krijgen de koeien twee soorten krachtvoer verstrekt. “Zowel de Ca-binder als de Fresh Cow Biks zorgen er voor dat onze koeien goed in conditie blijven. Koeien met een holle pens na afkalven, zie ik gelukkig niet meer”, zegt De Vries, die verwacht dat de koeien gedurende de hele lactatie meer melk gaan geven en dat ze ook langer mee gaan. Het rollend jaargemiddelde is 9.000 kilo per koe met 4,32% vet en 3,40% eiwit. De gemiddelde leeftijd van de veestapel is 5 jaar en 1 maand.

‘NIEUW VOER KAN UIT’

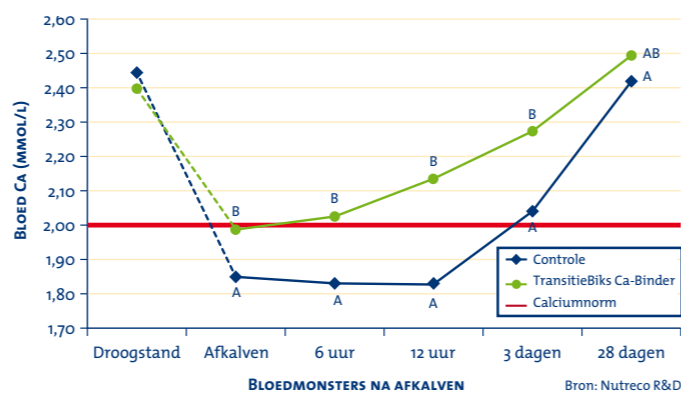
TransitieBiks Ca-binder kost 0,6 euro per kilo, dat komt neer op ongeveer 38 euro per koe (3 weken 3 kilo per dag). “Dat is vrij duur. Toch denk ik dat het voeren van dit product uit kan. Aan koeien met subklinische melkziekte en slepende melkziekte zie je niets, maar ze produceren veel minder melk.” Met een nieuwe test wordt het ketonlichaam aceton in de melk aangetoond, daarmee is via de mpr-uitslagen goed te sturen op het verlagen van het aantal koeien met slepende melkziekte. “De opbrengst van de extra geproduceerde melk, de lagere gezondheidskosten en minder gedwongen afvoer, maken de kosten van een preventieve aanpak zeker goed.” Het tankcelgetal is 100, vanaf oktober vorig jaar zijn er geen nieuwe mastitisgevallen geweest. Omdat het afkalven veel vlotter verloopt, is het aantal doodgeboren kalveren afgenomen en is de vitaliteit van de nuka's flink verbeterd. De tussenkalftijd is met 457 dagen te hoog, net als het inseminatiegetal van 2,07. “De vruchtbaarheid verbetert met de preventieve aanpak van Hendrix UTD ook. Ik zie nu al dat de koeien eerder tochtig zijn en de tocht ook beter laten zien”, signaleert De Vries, die tevreden is over een aanpak die gemakkelijk werkt en zorgt voor minder problemen rondom afkalven.

CA-BINDER: AFKALFGEMAK, EEN PROBLEEMLOZE LACTATIE EN EEN HOGERE LEVENSPRODUCTIE

Onderzoek toont aan dat ruim 80% van de gezondheidsproblemen bij koeien ontstaat in de periode rondom afkalven, waarbij melkziekte een belangrijke rol speelt. Gemiddeld heeft 60 - 70% van de koeien een tekort aan calcium rondom afkalven waarvan slechts een beperkt deel zichtbaar is. TransitieBiks Ca-Binder is een nieuw voer binnen de Transitie-aanpak die de beschikbaarheid van calcium in het rantsoen van droogstaande koeien verlaagt. Hierdoor leert de koe al vóór afkalven efficiënt met calcium om te gaan. Hierdoor daalt het risico op melkziekte aanzienlijk en neemt het percentage koeien dat tegen melkziekte behandeld moet worden met 50% af.

CALCIUM IN BLOED

Door toepassing van TransitieBiks Ca-Binder heeft de koe na afkalven meer calcium in het bloed beschikbaar en daardoor minder risico op (subklinische) melkziekte.

het verschil

“Met RAP maak ik het verschil op het boerenerf”

“Als AMS-specialist heb ik naast kennis van koeien, management, ruwvoer en Biks ook kennis van en ervaring met management op melkrobotbedrijven,” aldus Michel Soppe, sinds 5 jaar AMS-Specialist bij Hendrix UTD. “Doordat ik als robotspecialist op heel veel verschillende robotbedrijven kom, heb ik veel ervaring met de specifieke managementaanpak die een robotbedrijf vraagt en weet ik inmiddels veel van managementprogramma's van de verschillende melkrobots, waardoor ik sommige instellingen ook zelf aan kan passen. Daarnaast hebben de AMS-specialisten van Hendrix UTD een uitgebreid netwerk waarmee we nauwe contacten onderhouden, daar leren we steeds van. Maar onderschat ook niet de kennis die we halen uit de robotstudieclubs, veel robotspecialisten begeleiden een studieclub. Hierdoor blijven we op de hoogte wat er speelt, wat robotmelkers belangrijk vinden en waar ze behoefte aan hebben.”

Vier jaar geleden ontwikkelde Hendrix UTD het Robot Analyse Programma (RAP). “Een melkrobot levert heel veel data, ons doel was om deze data overzichtelijk uit de robot te halen, hier conclusies uit te kunnen trekken en daarmee ook bewust te kunnen sturen. En dat is gelukt; met RAP kunnen we zowel voedingstechnische als managementzaken blootleggen op het bedrijf. En dat is dan weer het vertrekpunt voor verbetering. Met RAP en mijn kennis en ervaring van het robotmelken maak ik het verschil op het boerenerf, hiermee sturen we op een optimaal management en dat zorgt weer voor het hoogstmogelijke rendement!”

Michel Soppe

LEERAAR OP UW EIGEN BEDRIJF?

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Dat is de gedachte achter het educatieve project 'Voer on Tour'. Het is een initiatief waarmee de medewerkers van Hendrix UTD schoolkinderen op een leuke, speelse manier kennis laten maken met de veehouderij, de veevoerindustrie en de duurzaamheidsvraagstukken in de branche. Door een speciaal samengesteld lespakket worden de kinderen klassikaal bijgepraat. Daarna bezoeken de kinderen een veehouderijbedrijf in hun eigen omgeving. Wat tijdens de les aan bod is gekomen, wordt hier direct zichtbaar in de

praktijk. De ervaring leert dat dit enorm positief wordt ontvangen, door zowel de kinderen als ook de veehouders die hun bedrijf openstellen.

WILT U OOK MEEDOEN?

Heeft u een veehouderijbedrijf en wilt u een schoolklas uit uw omgeving ontvangen? Of bent u geïnteresseerd in een gastles? Laat het ons weten via bijgevoegde antwoordkaart of mail naar rundvee@nutreco.com. Wij nemen dan zo spoedig mogelijk contact met u op.

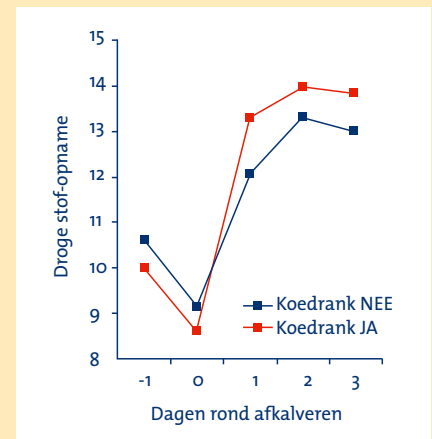

DUURZAME MELKPRODUCTIE

Het Nutreco onderzoeksbedrijf is in samenwerking met de Universiteit van Wageningen en Instituto de Ganadería de Montaña in Spanje een innovatief onderzoek gestart naar duurzame melkproductie. Doel van het onderzoek is om de methaanproductie in melkvee te verminderen, dit uiteraard bij een gelijkblijvende melkproductie. Met zowel praktijkonderzoek als simulatieonderzoek worden de effecten van nutritionele aanpassingen in het rantsoen onderzocht. Het project wordt gesteund door de Nederlandse overheid.

QUICKFIT - SMAKELIJKE AFKALFDRANK VOOR EEN SNEL HERSTEL

Direct na het afkalven kunnen de koeien wel een opkikker gebruiken. Voor een extra energieboost en een snel herstel geeft u uw koeien Quickfit. Deze zeer smakelijke afkalfdrank biedt extra aanbod van gemakkelijk opneembaar Calcium (45 g/kg) en stimuleert de voeropname na afkalven waardoor (slepende) melkziekte en lemaagdraaiingen voorkomen kunnen worden. Zo ondersteunt u de algehele gezondheid en vitaliteit van uw koeien (zie grafiek 1). Meer informatie? Vraag ernaar bij de Hendrix UTD adviseur.

10 TIPS VOOR EEN GOEDE FOSFAATEFFICIËNTIE? CHECK DE WEBSITE

Tien miljoen kg fosfaatreductie per 2012. Zo hoog ligt de lat voor de rundveehouderij. Melkveehouders die hiermee aan de slag willen, zijn bij Hendrix UTD aan het goede adres. Hendrix UTD adviseur Edwin Broeders geeft u 10 tips voor een goede fosfaatefficiëntie.

Kijk op www.melkvee.hendrixutd.nl/fosfaatefficiëntie

COLOFON Melkvee Totaal Management is een uitgave van Hendrix UTD. Voor meer informatie kunt u terecht bij de regionale Hendrix UTD dealer of bij Hendrix UTD, telefoon 0800-RUNDFEE (0800-7863833) - e-mail hendrixutd@nutreco.com - www.hendrixutd.nl.

Overname van de artikelen is mogelijk na toestemming van de redactie en met bronvermelding.